

AMO.CZ

ZÁŘÍ 2017

DELEGÁTŮV PRŮVODCE | XXIII | OSN | UNSC

Delegátův průvodce UNSC

pro XXIII. ročník

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

Vážené velvyslankyně, vážení velvyslanci,

delegátův průvodce, který právě čtete, by vám měl pomoci stát se úspěšným zástupcem svého státu v Radě bezpečnosti, nejvýznamnějším orgánu OSN.

Na následujících stránkách najdete základní informace o našem orgánu, o jeho funkcích i historickém vývoji. Dále si můžete přečíst i o zvlátnostech Rady bezpečnosti simulované na Pražském studentském summitu a o bodech agendy, které nás čekají během přípravných setkání.

Přečtením tohoto průvodce začíná vaše cesta letošním ročníkem Pražského studentského summitu, cesta, na které vás čekají nejen nové dovednosti a znalosti, ale i zábava a přátelé. Jako předsednictvo uděláme vše proto, abyste ani na minutu nelitovali svého rozhodnutí vydat se na tuto cestu právě s námi.

Těším se na setkání.

Jan Papajanovský
předseda UNSC

Základní informace o OSN

Organizace spojených národů (OSN) vznikla v roce 1945 v San Franciscu a navázala na činnosti předválečné Společnosti národů. Jedná se o nejvýznamnější světovou mezinárodní organizaci, jejímž cílem je udržovat mezinárodní mír a bezpečnost, rozvíjet přátelské vztahy mezi národy, podporovat lidská práva a usilovat o mezinárodní spolupráci při řešení globálních otázek a problémů, kterým čelí mezinárodní společenství.¹ Od začátku nového tisíciletí je činnost organizace namířena na podporu světového rozvoje a naplňování nejprve Rozvojových cílů tisíciletí a následně od roku 2015 Agendy 2030 a Cílů udržitelného rozvoje.²

Základním dokumentem Organizace spojených národů je Charta OSN³, která upravuje cíle a zásady (kap. I, čl. 1-2), členství (kap. II, čl. 3-6), strukturu a fungování organizace. Svou činnost OSN vykonává zejména skrze šest hlavních orgánů ustanovených v Chartě OSN (kap. III, čl. 7),⁴ z nichž každý má svou důležitou roli při naplňování jejich cílů:

- Valné shromáždění (UNGA, kap. IV, čl. 9-22) složené ze zástupců všech nyní 193 členských států je vrcholným mezinárodním politickým fórem a rovněž orgánem, který významně ovlivňuje chod celé organizace, například schvaluje její rozpočet, koordinuje práci mnohých orgánů a hraje důležitou roli ve výběru jejich členů⁵. Ve svých výborech, šesti hlavních (jedním z nich je Výbor pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost, DISEC) a dalších speciálních⁶, řeší na pracovní úrovni široké spektrum vymezených témat mezinárodní politiky a spolupráce. Rozhodnutí Valného shromáždění mají však pouze obecně doporučující charakter, závazná jsou jen v otázkách vnitřního fungování OSN.⁷
- Rada bezpečnosti (UNSC, kap. V, čl. 23-32) složená z 5 stálých členů určených Chartou OSN a 10 nestálých volených na dva roky Valným shromážděním nese hlavní odpovědnost za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti. Rozhodnutí UNSC mohou být právně závazná a pouze UNSC může rozhodnout o použití síly v případě, kdy nejde o individuální či kolektivní obranu.⁸
- Hospodářská a sociální rada (ECOSOC, kap. X, čl. 61-72) složená z 54 členů volených na tři roky Valným shromážděním je hlavním orgánem pro dialog o ekonomických, sociálních a environmentálních otázkách a koordinaci souvisejících politik. Koordinuje činnost celé řady organizací v systému

¹ About UN: Overview. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/overview/index.html>

² What We Do: Promote Sustainable Development. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/what-we-do/promote-sustainable-development/index.html>

³ Charter of the United Nations. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/charter-united-nations/index.html>

⁴ About UN: Main Organs. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/main-organs/index.html>

⁵ General Assembly of the United Nations: Functions and powers of the General Assembly. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/ga/about/background.shtml>

⁶ General Assembly of the United Nations: Main Committees. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/ga/maincommittees/index.shtml>

⁷ Are UN resolutions binding? *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://ask.un.org/faq/15010>

⁸ United Nations Security Council. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sc/>

OSN a také slouží jako hlavní platforma OSN v oblasti udržitelného rozvoje.⁹

- Mezinárodní soudní dvůr (ICJ, kap. XIV, čl. 92-96) složený z 15 soudců volených Valným shromážděním a Radou bezpečnosti je hlavním soudním orgánem OSN, řeší spory mezi členskými státy a vypracovává pro zmocněné orgány a organizace systému OSN právní posudky.¹⁰
- Sekretariát (kap. XV, čl. 97-101) je výkonnou a servisní složkou, která zajišťuje realizaci rozhodnutí přijatých orgány OSN, připravuje jim odborné poklady pro jednání a odpovídá za každodenní činnost organizace.¹¹ Hlavou sekretariátu OSN je generální tajemník volený Valným shromážděním na doporučení Rady bezpečnosti; v současnosti tuto funkci zastává António Guterres, a to od začátku roku 2017 jako již devátý v pořadí.¹²
- Úkolem Poručenské rady (kap. XIII, čl. 86-91) bylo zajistit přípravu tzv. svěřeneckých území na samosprávu nebo samostatnost. Vzhledem k tomu, že žádná taková území již neexistují, byla její činnost pozastavena.¹³

Záběr OSN se však od jejího vzniku velmi rozšířil, a proto vznikla řada dalších důležitých orgánů, odborných organizací a jiných entit (programy, fondy...) začleněných v systému OSN. Mezi nimi například:

- Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) vznikla v roce 1945 jako mezinárodní organizace přidružená k OSN (odborná organizace OSN). Má vlastní orgány – Generální konferenci, Výkonnou radu a Sekretariát, v jehož čele stojí generální ředitelka – a její členská základna zahrnuje 195 států a z drtivé části se překrývá s členskými státy OSN.¹⁴
- Program OSN pro životní prostředí (UNEP) byl zřízen v roce 1972 Valným shromážděním, a je tedy přímo součástí OSN. Jeho orgány jsou výkonný ředitel, Výbor stálých zástupců a od roku 2014 Environmentální shromáždění OSN (UNEA) složené ze zástupců všech členských států OSN¹⁵.
- Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) vznikl v roce 1997 jako součást Sekretariátu OSN vedená výkonným ředitelem. Jeho činnost je řízena dvěma komisemi – Komisí OSN pro prevenci kriminality a trestní spravedlnost (CCPCJ) a Komisí OSN pro narkotika (CND), v nichž zasedají členské státy volené Hospodářskou a sociální radou OSN¹⁶.
- Rada pro lidská práva (HRC) vznikla v roce 2007 na základě rezoluce Valného shromáždění jako jeho pomocný orgán, a nahradila tak zrušenou

⁹ ECOSOC: About Us. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <https://www.un.org/ecosoc/en/about-us>

¹⁰ The Court. *International Court of Justice* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.icj-cij.org/en/court>

¹¹ About UN: Secretariat. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/secretariat/index.html>

¹² United Nations Secretary General: Biography. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/biography>

¹³ The United Nations and Decolonization: Trusteeship Council. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/decolonization/trusteeship.shtml>

¹⁴ Who We Are: The Organization's history. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/who-we-are/history/>

¹⁵ DESAI, B. The Advent of the United Nations Environment Assembly. *ASIL Insights* [online]. Washington DC: American Society of International Law, 2015, 19(2), 4 s. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <https://www.asil.org/insights/volume/19/issue/2/advent-united-nations-environment-assembly>

¹⁶ About UNODC. *United Nations Office on Drugs and Crime* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <https://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html>

Komisi OSN pro lidská práva. Skládá se z 47 členů volených na tři roky Valným shromážděním¹⁷.

Základní informace o UNSC

Vývoj UNSC

Rada bezpečnosti OSN (United Nations Security Council, UNSC) se poprvé sešla v lednu roku 1946 ve složení jedenácti členů (pětí členů stálých a šesti nestálých). Ke změně došlo v roce 1965, kdy byl počet nestálých členů navýšen na deset. Tato změna reagovala na probíhající dekolonizaci a nárůst počtu členských států OSN. Bylo tak nutné, aby se složení UNSC přizpůsobilo a došlo nejen k navýšení počtu nestálých členů, ale také k přizpůsobení novému regionálnímu rozložení členských států.

V roce 1971 došlo k další změně, když byla na Valném shromáždění OSN uznána Čínská lidová republika jediným reprezentantem Číny. Tu do té doby v OSN reprezentoval zástupce Čínské republiky z Tchaj-wanu. Jednalo se o významný krok, neboť Čínská lidová republika tak získala místo stálého člena v UNSC. Prozatím naposledy se složení UNSC měnilo na konci roku 1991, kdy Ruská federace nahradila Sovětský svaz na pozici stálého člena.

Struktura UNSC

Jak již bylo zmíněno, dnešní UNSC má patnáct členů – pět stálých a deset nestálých. Každý člen má jeden hlas. Pro schválení rozhodnutí o procedurálních otázkách je potřeba devíti hlasů z patnácti. Pro rozhodnutí v podstatných otázkách je nutných devět hlasů včetně souhlasu všech pěti stálých členů¹⁸.

Členské státy OSN, které nejsou členy UNSC, se podle Charty jednání UNSC mohou zúčastnit v případě, že jsou jednáním přímo ovlivněny jejich zájmy. Podobně se v případě konfliktu mohou jednání zúčastnit všechny strany konfliktu i za předpokladu, že se nejedná o členské státy OSN. V obou případech se však jedná o účast bez hlasovacího práva.

Jednání UNSC se odehrávají většinou v sídle OSN v New Yorku. Každý člen musí dbát na přítomnost svého zástupce po celý svůj mandát pro případ mimořádného jednání¹⁹.

STÁLÍ ČLENOVÉ

Rada bezpečnosti OSN má pět stálých členů: Čínskou lidovou republiku, Francouzskou republiku, Ruskou federaci, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku a Spojené státy americké. Toto složení vychází z výsledků druhé světové války: stálými členy se staly tehdejší vítězné mocnosti.

Stálí členové mají právo veta, pomocí něhož mohou zabránit přijetí jakýchkoli závazných rozhodnutí UNSC. Každý ze stálých členů již v minulosti právo veta využil, nicméně ne všechny státy tohoto práva využívají stejně. Nejčastěji jej využívá Ruská federace a Spojené státy americké.

¹⁷ Human Rights Council: About Council. *United Nations Human Rights: Office of the High Commissioner* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/AboutCouncil.aspx>

¹⁸ Souhlasu pěti stálých členů není třeba v případě sporu mezi členy dle kapitoly VI. Charty OSN či dle řešení oblastních dohod dle čl. 52, odst. 3 Charty OSN.

V těchto případech se lze zdržet.

Charta Organizace Spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora. Organizace spojených národů [online]. 2017 [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

¹⁹ What is the Security Council?: Organization. *United Nations* [online]. 2017 [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sc/about/>

NESTÁLÍ ČLENOVÉ

Pět stálých členů doplňuje deset členů nestálých. Ti jsou voleni Valným shromážděním na dvouleté období, a to na základě regionálního klíče. Každý rok volí Valné shromáždění polovinu nestálých členů.

V následující tabulce²⁰ jsou uvedeny regionální skupiny a počty reprezentantů v UNSC. Tyto počty nejsou stanoveny Chartou OSN a jako zvyklosti nejsou závazně stanovené. Mohou se tedy v budoucnosti změnit.

Regionální skupina	Počet členů	Stálí členové	Nestálí členové
Africká skupina	54	0	3
Asijsko-pacifická skupina	53	1	2
Latinská Amerika a Karibik	33	0	2
Východoevropská skupina	23	1	1
Západní Evropa a ostatní	29	3	2
Žádná	1		

Funkce a pravomoci UNSC

Funkce a pravomoci UNSC vymezuje Charta OSN, konkrétně kapitola V až VIII. Podle Charty OSN by měla UNSC monitorovat světové dění, vyšetřovat krizové situace a vydávat doporučení k jejich mírovému řešení. Dále by se měla věnovat formulování plánů k omezení zbrojení. V případě potřeby UNSC vyzývá k uvalení sankcí na agresora (většinou ekonomických, diplomatických apod.), či dokonce k vojenskému zásahu.

Rada bezpečnosti má v rámci fungování OSN i další funkce. Doporučuje Valnému shromáždění kandidáty na generálního tajemníka a společně s Valným shromážděním volí soudce Mezinárodního soudního dvora. Dále doporučuje Valnému shromáždění přijetí nových členských států a svolává konference o změnách Charty.

Rezoluce UNSC

Rada bezpečnosti přijímá svá rozhodnutí formou tzv. rezolucí. K přijetí rezoluce je třeba souhlas nejméně devíti z patnácti členů. Pokud se jedná o podstatných otázkách, žádný stálý člen se nesmí vyslovit proti návrhu rezoluce. Odmítnutí rezoluce stálým členem se běžně označuje jako veto. Rezoluce Rady bezpečnosti OSN jsou jediným skutečně právně závazným a vymahatelným dokumentem OSN, který jsou všechny členské státy povinny dodržovat.

Rezoluce se standardně dělí na dvě části: deklarativní a operativní. Deklarativní část vymezuje zejména mezinárodněprávní principy a obsahuje odkazy na související předcházející rezoluce, obecné postoje, prohlášení či upozornění. Operativní část zpravidla stanovuje vymahatelná východiska, požadavky a prostředky, jimiž má být projednávaná otázka řešena.

Předsednické prohlášení UNSC

Předsednické prohlášení je právně nezávazný dokument, kterým UNSC vyjadřuje vůli zabývat se projednávanou otázkou. Zahrnuje obecné postoje a názory, reaguje na aktuální dění a předepisuje v dané otázce zvažované možnosti řešení. Často se užívá v případech, kdy schválení rezoluce není možné. Jeho účelem často bývá vyvolání

²⁰ United Nations Regional Groups of Member States. *United Nations* [online]. 2017 [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.un.org/depts/DGACM/RegionalGroups.shtml>

politického tlaku a varování, že Rada bezpečnosti může přistoupit k další akci. Předsednické prohlášení se schvaluje konsenzuálně, žádný člen se nesmí vyslovit proti.

Agenda UNSC

V rámci své pravidelné agendy se UNSC zabývá bezpečnostní situací v regionech či zemích po celém světě. Do této oblasti spadá jak prevence vzniku nových konfliktů, tak snaha o řešení těch stávajících.²¹ Dále UNSC spravuje mise OSN – zakládá nové, prodlužuje mandát stávajících a reaguje na aktuální vývoj v místě působení mise změnou počtu nasazených jednotek²². Kromě agendy zaměřené na konkrétní region jedná UNSC také o globálních tématech překračujících hranice států, například o terorismu, právech žen či ochraně životního prostředí.

Úřad OSN pro drogy a kriminalitu vznikl v roce 1997 s cílem podpořit úlohy OSN v oblasti kontroly drog, prevence zločinnosti a terorismu. Poskytuje technické poradenství, statistické údaje a monitoring souvisejících trendů v oblastech spojených s drogami. Rovněž pomáhá navrhnout legislativu a školit justiční pracovníky. V rámci boje s narkotiky se podílí na informování světové veřejnosti o nebezpečích plynoucích z užívání drog a o související kriminalitě. V rámci prevence kriminality pak společně s členskými státy usiluje o vymáhání platných zákonů. Velkou pozornost rovněž věnuje boji s mezinárodním organizovaným zločinem, obchodem s lidmi a střelnými zbraněmi, finanční kriminalitou, korupcí a terorismem.²³

Struktura UNODC je velmi široká (viz obrázek 1). V jeho čele stojí Výkonný ředitel, který je současně generálním ředitelem úřadu OSN ve Vídni (UNOV). Do této pozice je jmenován přímo generálním tajemníkem OSN. Tuto pozici aktuálně zastává ruský diplomat Jurij Fedotov.²⁴

²¹ Příkladem agendy, která je dlouhodobě řešena, je izraelsko-palestinský konflikt. Bezpečnostní situace na Blízkém východě je ostatně na programu jednání pravidelně od samotného vzniku UNSC. V roce 2016 se na programu jednání z hlediska regionů objevovala nejvíce Afrika (asi polovina všech jednání) a právě Blízký východ (asi třetina všech jednání). Highlights of Security Council Practise 2016: Agenda. *United Nations* [online]. 2017 [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://unite.un.org/sites/unite.un.org/files/app-schighlights/index.html#agenda>

²² Highlights of Security Council Practise 2016: Missions. *United Nations* [online]. 2017 [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://unite.un.org/sites/unite.un.org/files/app-schighlights/index.html#agenda>

²³ OSN, Ministerstvo zahraničních věcí [online]. [cit. 2017-08-04]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/osn/index.html

²⁴ UNODC Executive Director, UNODC [online]. [cit. 2017-08-04]. Dostupné z: <https://www.unodc.org/unodc/en/eds-corner/biography.html>

UNSC na Summitu

Rada bezpečnosti OSN je nejdéle simulovaným orgánem na projektu, nechyběla na žádném z jeho ročníků. Dokonce se dá říci, že UNSC tu byla ještě před Summitem, protože původ projektu sahá právě k jednorázové simulaci jednání Rady bezpečnosti na Vysoké škole ekonomické v roce 1995. Rada bezpečnosti však není pouze nejstarším, ale rovněž i nejmenším orgánem na projektu. Stejně jako ve skutečnosti má samozřejmě pouze patnáct členů.

Orgánové specifikum

Orgánovým specifikem je jednání o tzv. historické krizi, které tradičně probíhá na posledním přípravném setkání. V minulosti se tak delegáti například vrátili do dob studené války a jednali o sovětské invazi do Afghánistánu nebo se snažili zabránit rwandské genocidě.

Rada bezpečnosti je rovněž unikátní v tom, že si její delegáti volí agendu na konferenci zcela dle své vůle. Mohou si tak na program jednání zařadit libovolný bezpečnostní problém, který je aktuální v době konference.

Až na zmíněné odlišnosti se však delegáti snaží o co nejdokladnější napodobení skutečné Rady bezpečnosti OSN, jednají o aktuálních bezpečnostních problémech a snaží se o přijetí rezolucí či konsenzuálních předsednických prohlášení.

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

 www.studentsummit.cz	 www.facebook.com/studentsummit
 summit@amo.cz	 www.twitter.com/studentsummit
 www.instagram.com/praguestudentsummit	 www.youtube.com/studentsummitcz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

 +420 224 813 460	 www.facebook.com/AMO.cz
 www.amo.cz	 www.twitter.com/amo_cz
 info@amo.cz	 www.linkedin.com/company/amocz
 Žitná 608/27, 110 00 Praha 1	 www.youtube.com/AMOCz

Delegátův průvodce UNSC je materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

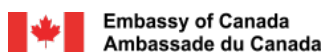
Generální partner
Pražského studentského summitu

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

TOP
partneři

Partneři

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

RESPEKT

Mediální
partneři

Za
podpory